

lepp laat alleen
ben, die er an-
en ons aan de

igheid, die ont-
ier enkelen van
idamentele stuk-
raai verwerpen;
oor Prof. Hepp
oneerlijken,
moeten inzien,
te dienen tegen

f meent, dat het

liefde in strijd
nen, die onder
gaan alleen op
ook al is deze

chillende kant is
Hepp volkomen
recensor uit de
zijn, dat Prof.
t alle belijdenis-
wee naturen van
nhoven e.a. niet
che constructie
atuur" van den
Schrift, noch de
tiek, die onder
en heeft. Echter
rof. Vollenhoven
atuur van den
et, omdat daar-
ge leer van den

at er een loopje
als zij, die geacht
de begonnen zijn
waarschuwings-
trit.

n de „Dordrecht-
aan het bekende
vlen hij instemt,
t van de kwestie!

et noemen van
gegeven, waar de
niet iemand ver-
t gedaan uit een
ar — Prof. H.
in iemand ver-
niet om de per-

oofd over zoveel

in!

of. Waterink niet
van Prof. Vollen-
worden.
d hij ook uit die
iaal voor talrijke

allerminst onper-

J. M. S.

L)

N.S.B. imiteert.

Aan het slot van
eest de schrijver,
ten, waaruit blij-
id zou zijn in de
-H. over de door
zullen deze op-
nten volgt echter

skingskracht der
Christelijken huize,
orzaak is van de
wij blootstaan. In
el mogelijk hulp-
l) te mobiliseeren
en, naarmate hij
n G.H. vrienden

ting de aandacht
D.U. er van over-
rechtsche partijen"
l is hopeloos voor
en, die een indruk
temming op vele
naar de overtuig-
l, nog hopeloozer

D.U. — en dat is
rt — de kerk als
artijen, in de be-

3. ook meermalen
chures vastgelegd
jen aangaat, men

leze slechts wat brochure 5 „Staatkundige Richtlijnen“
ons dienaangaande voorhoudt (pag. 6):

„Geheel de worsteling onzer tegenstanders tegen ons is niet meer dan het opflikkeren van stervende machten. Principeel hebben wij overwonnen tegen al onze tegenstanders van links en van rechts. Heel dat gehuil der Communisten, heel dat geschreeuw van plannemakende Socialisten, en heel het getier der z.g. rechtse partijen, is niet veel meer dan hol lawaai, dat dient om innerlijke leegte te verbergen.“

En wat het tweede punt aangaat, dat de kerk als een „hulpkracht“ in den politieke strijd wordt in dienst genomen, kan gedacht worden aan de uittaling in brochure 1 en 2 van de N.S.B.:

„Zij, die den godsdienst willen gebruiken ter bereiking van politieke doeleinden, zijn de heerschzuchtigen of de fanatici voor wie in het wezen der zaak niets heilig is.“

De bespreking van het eerste punt kunnen wij laten rusten.

Maar, wat het tweede punt betreft, blijkt het dus, dat niet alleen de N.S.B., maar ook de C.D.U. van oordeel is, dat het politieke leven onttrokken moet worden aan de beginselen van Gods Woord, en dat beide organisaties betoogen, „dat de mond van de kerk gesnoerd moet worden, zolang deze inderdaad doet wat haar plicht is, d.w.z. Gods Woord in zijn beteekenis voor het volle leven doen zien“ (Prof. Schilder.)

Nu zegge men niet, dat de gewraakte uitdrukking als een „slip of the pen“ moet worden beschouwd. Op dezelfde pagina, waarop deze uittaling te vinden is, staat te lezen, dat de C.D.U. graag naar haar brochures wil beoordeeld worden. Het zal dus goed zijn, van de uitdrukking, dat de kerk een „hulpkracht“ is in den politieke strijd, nota te nemen.

Eens te meer zien wij, dat de Generale Synode der Geref. Kerken verstandig gedaan heeft zoowel het lidmaatschap van de N.S.B., als van de C.D.U. kerkelijk veroordeelenswaardig te achten.

H.—K.

H. M.

Oproep Theologische Candidaten.

Theologische Candidaten, die zich voor een maand of na wederzijdsch goedvinden voor langeren tijd willen geven voor de culturele en geestelijk-zedelijke leiding voor het kampement op het Fort „De Ruyter“ bij Willemstad voor jeugdige werklozen, worden vriendelijk verzocht zich in verbinding te stellen met Dr B. A. Knoppers, den Texstraat 1, Amsterdam-Centrum, telefoon 33840, die gaarne bereid is nadere bijzonderheden en verdere inlichtingen te verstrekken.

Hier is voor theologische kandidaten mooi werk te verrichten. Voor de Zondagen is men, voor zoover noodig, vrij om de gemeente te dienen.

Eisch van Gods Woord? Opmerkingen naar aanleiding van Prof. Dr A. M. Brouwer, De Kerkorganisatie der eerste eeuw en wij. (II.)

In een bespreking van Prof. Brouwers geschrift over de kerkorganisatie der eerste eeuw heeft Dr W. H. v. d. Pol in het „Alg. Handelsblad“ van 13 Febr. j.l. zijn betekenissen aldus uiteengezet: „Het boekje is... belangwekkend, omdat de schrijver gangbare, maar slechts weinig gecontroleerde meeningen, eertijds gedeeltelijk ook door hemzelf aangehangen, na zijn onderzoek als onverenigbaar met den inhoud en de strekking van het Nieuwe Testament meent te moeten aanmerken. In het bijzonder toont de schrijver aan, hoe de meening als zou een presbyteriaal-synodale kerkinrichting en de plaats, die daarbij aan de classieke vergaderingen wordt gegeven, de kerkinrichting zijn, die overeenstemt met „den eisch van Gods Woord“, op een volslagen fictie berust.“

Zoo gauw zijn wij nu nog niet geneigd te zeggen, dat de schrijver deze dingen werkelijk aantoonde.

Hij póggt het aan te toonen. En hij is daartoe begonnen met zijn lezers zoetjes aan rijp te maken voor het relativistische standpunt, waar hij hen ten slotte, zijn conclusies aanvaardend, hebben wil.

Dat „rijp maken“ begint met een vertoog, dat er een enorme verscheidenheid is van kerkinrichting. Is het bestaanbaar te achten, dat het overgrote deel der Christenheid in deze dingen tegen den eisch van Gods Woord in gaat?

Men zou óók een vraag willen stellen, en wel deze b.v. of dan het geloof in een ambtsmagie, dat onder een groot deel der Christenheid gevonden wordt en leidt tot sacramentalisme, ons aan het reformatische „sola fide“, alleen door het geloof in het Woord, moet doen twifelen. Ter toelichting diene de omschrijving, die Brouwer zelf geeft van dit door hem als sacramentalisme betitelde verschijnsel: „Onder sacramentalisme verstaan wij, dat bepaalde religieuze handelingen die iemand ondergaat of verricht, een zekere krachtwerking op hem oefenen afgezien van het feit dat hij het zelf wil of zelf in eenige geloofs-betrekking staat tot de godheid waarmee die religieuze handeling verband houdt. Het is een zeker

„natuurlijk“ gebeuren, dat het best te vergelijken is met de werking van een electrischen draad. Wie daarmee in aanraking komt, bewust of onbewust, wilens of onwilens, ondergaat de werking van den electrischen stroom. Een eenvoudig voorbeeld hiervan is de opvatting, dat de toediening van den doop aan een pas geboren kind ten gevolge zou hebben, dat de erfzonde van het kind wordt afgewasschen of weggenomen.“ (bl. 125).

Als de lezers, zich bewust geworden van de geïsoleerde positie, die voortvloeit uit hun aanvaarding der presbyteriaal-synodale kerkorde, bereid zijn om de vragen die hier rijzen, onder het oog te zien, komt Brouwer hen zeggen, hoe groote verscheidenheid er, behalve in kerkinrichting, ook is in eeredienst en ambt. Hoe verschillend wordt niet de vraag beantwoord, of zang of muziek in den eeredienst thuis hooren. Op dat gebied kan men toch moeilijk met den eisch van Gods Woord komen. Een beroep op het tweede gebod en op Salomo's tempeldienst doet partijen in zulke zaken recht tegenover elkaar staan.

Maar merk nu op, dat ook ten aanzien van het ambt groote verschillen bestaan. De Quakers willen geen enkel ambt. De Anglicanen willen bishoppen, maar geen paus, zooals de Roomsche Katholieken. De Gereformeerden in het algemeen een presbyteriaal-synodale orde. Zij beroepen zich dan op Calvijn. Intusschen brengt men niet in rekening, dat Calvijn en de Gereformeerde vaders een doctorenambt kenden; dat Calvijn diakenen-ziekverzorger en diakenen-armverzorger onderscheidde en met hem nog het convent van Wezel, en dat Calvijn's kerkorde van 1541, met zijn ruime toedeling van bevoegdheid aan den stedelijken raad, een zeer aristocratisch karakter droeg.

Waarom dan nu drie ambten? Omdat het eisch van Gods Woord is? Men heeft de neiging gekregen, om het met Brouwer mee te gaan onderzoeken. Maar men prepareere zich. Als men met „eisch van Gods Woord“ bedoelt, wat wij omtrent de oud-christelijke ambten in het Nieuwe Testament vermeld vinden, dan kan men dit, aldus de hoogleeraar, alleen op grond van een onverdedigbare uitlegging der H. Schrift volhouden. (Blz. 15).

Wat is er immers niet een verscheidenheid in uitlegging der bijbelsche gegevens! Lightfoot kwam bij zijn exegese tot de slotsom, dat het Nieuwe Testament doel koersen naar een episcopaal stelsel. Batiffol poogt aan te toonen, dat de oorspronkelijke christenheid geleidelijk zich tot Katholicisme en tot Roomsche Katholicisme heeft ontwikkeld. Lijnrecht daartegenover heeft Soh m betoogd, dat volgens het Nieuwe Testament kerk en organisatie vierkante tegenstellingen zijn. Harnack heeft het hem weer betwist. Streeter heeft willen bewijzen, dat tijdens de eerste eeuw op verschillende plaatsen in verschillende gemeenten ook geheel verschillende organisatievorm voorkwam. Wat wil men toch met zijn „eisch van Gods Woord“?

Dan pas volgt het overzicht van Brouwers exegese van de verschillende plaatsen, die in het Nieuwe Testament over de kerkorde handelen. Op dat gedeelte hopen we nog terug te komen. Van zijn inhoud hebben de lezers al wel een indruk.

Welnu, zoo concludeert Brouwer, het is begrijpelijk, dat Calvijn en de andere Hervormers de onbijbelsche hiërarchie der Roomsche Katholieke kerk hebben willen vervangen door een organisatie die opkwam uit het algemeen priesterschap der geloovigen. Het is ook begrijpelijk, dat Calvijn wegens de Wederdooperij bang was voor de z.g. Geestes-ambten. Maar onbegrijpelijk is, dat men Calvijn's organisatie dekken wil met Gods Woord.

Moet men niet de vruchten van een vierhonderdjarige studie der Schrift ook in dit opzicht oogsten?

Men kome tot de conclusie, dat de organisatie blijkbaar niet een onveranderlijk deel der heilswaarheid is, maar is overgelaten aan de behoeften van de practijk. (bl. 77, 78).

• • •

Wie hier nu iets van zeggen wil, zal moeten beginnen toe te geven, dat we hier op een zeer moeilijk terrein zijn. Ten aanzien van de geciteerde laatste conclusie b.v. zal men niet willen zeggen, dat de kerkorde overgelaten is aan „de behoeften van de practijk“, en toch willen toegeven, dat in de organisatie van de eerste eeuw binnen de grenzen van die eeuw, en onder eigen apostolische leiding, kerkorde-wijzigingen zich blijkbaar hebben voltrokken. Van „onveranderlijk deel der heilswaarheid“ zal hier ook geen Gereformeerde willen hooren. Hij heeft leeren onderscheiden tusschen tijdelijke en blijvende ambten in de Nieuw-Testamentische gemeente. Hij zal ook in dit opzicht zoowel de eenheid als de geschiedenis der Nieuw-Testamentische Godsopenbaring willen vasthouden. Voorts zal de oude onderscheiding tusschen „historisch“ en „normatief“ Schriftgezag hem hier willen helpen en benaauwen tevens, wijl de bedoelde onderscheiding eigen moeilijkheden in zich bergt.

Maar de Gereformeerde zal het zich veel moei-

lijker moeten maken dan Brouwer het zich gedaan heeft. Hij wil niet spreken van „onveranderlijk“, noch van „veranderlijk“ zonder meer; voorzichtig onderscheidende zal hij den eisch van Gods Woord ter zake willen opdiepen.

Dat zal door exegese moeten gebeuren. En de Gereformeerden hebben tot dusver ook nimmer beweerd, dat zij hier onafhankelijk zijn van het resultaat van Schriftuitlegging.

Wij hebben altijd een zeer scherp onderscheid geleerd tusschen Schrift en belijdenis. En dan ook nog weer tusschen belijdenis en vigeerende kerkorde. Waarlijk niet alleen theorie! We hebben onze vragen van wijziging en uitbouw van de belijdenis gehad, en ze zeer voorzichtig aangepakt. We hebben ook onze vragen van wijziging en uitbouw der kerkorde gekend, en niet geschroomd er toe over te gaan. De Dordtsche Kerkenorde is niet ons heilig huisje. Jaartallen als 1905 en 1933, toen min of meer beduidende wijzigingen werden aangebracht, vertellen dat. Ook hebben we uitgebouwd. Met een heele Zendingssorde zelfs. En door allerlei bepalingen voor de practijk, b.v. in zake het consulentchap en het deputaatschap.

Ook wordt er onder ons voortdurend over kerkrechtelijke vraagstukken gedebatteerd, omdat we weten, dat in menig geval de Schrift geen lijnrechte gegevens biedt en met zooveel woorden onze rechter is.

Onze confessie is over de ambten der kerk zeer kort. Er is ruimte voor exegese te over gelaten.

Deze exegese van de Schriftplaatsen over het ambt hebben we in onze liturgische formulieren; die van de bevestiging der verschillende ambtsdragers. Maar ook deze gelijke exegese geldt onder ons geenszins voor onaanlastbaar.

Brouwer heeft veel aandacht besteed aan de taak der zeven mannen van Hand. 6. Ons bevestigingsformulier zegt, dat we daar van den oorsprong en de instelling van het diakenambt lezen kunnen. Brouwer ziet dat anders. De zeven mannen zijn volgens hem „oudsten“, dezelfde personen als in Hand. 15 met de apostelen vergaderen. Hij zou zich voor zijn afwijking van de kerkelijk-traditioneele exegese hebben kunnen beroepen op gereformeerde theologen, b.v. op Dr A. Kuiper Sr, die in de artikelen over de Kerk, Herant no's 2193—2195 een exegese verdedigd heeft, die sterk aan die van Brouwer herinnert. Hij had ook kunnen wijzen op wat Prof. Groshede, Geref. Theol. Tijdschr., 26e jaarg. bl. 181 vlg. over Handelingen 6 schreef, waar hij de opvatting verdedigd heeft, dat het afzonderlijk zeten der armenzorg van den ambtelijken dienst niet het voornaamste was. Deze nieuwe amtsdragers waren wel met den tafeldienst belast, en dat was zeker armenzorg, maar zij hadden toch ruimer arbeidsveld dan de diakenen van later.

En ook in andere zaken weten wij Gereformeerden ons niet slaafsch gebonden aan onze bevestigingsformulieren. Alweer Dr Kuiper zeide in „Onze Eeredienst“, blz. 543, dat de uitspraak in het bevestigingsformulier, dat Paulus met de „behulpzels“ bedoelt degene, die in de gemeente gesteld zijn, om de armen en ellendigen in den nood bij te staan, kortweg een verzinsel is. De woorden: „weldadigheid doen aan alle menschen, inzonderheid aan de huisgenooten des geloofs“ (Gal. 6:10), in het bevestigingsformulier tot de diakenen gericht, zijn onder ons al lang bekend in hun eigenlijken zin, die met de diakonale taak niets uitstaande heeft en die is, dat wij zedelijk goed moeten handelen jegens den naaste.

In dit verband mag ook genoemd het bezwaar, dat Ds K. van Dijk te Wonosobo heeft tegen wat de vigeerende Zendingssorde, zelf vrucht van latere exegese en kerkrechtelijke opvattingen, over den missionairen dienaar des Woords zegt. Hij ziet in de gegevens der Schrift over de evangelisten de aanduiding van een speciaal zendingssambt, dat met den dienst des Woords in de geplante kerk geen verband houdt.

Genoeg om te doen zien, dat de Gereformeerde verlangens, om uit te gaan in den opbouw der kerkorde van den eisch van Gods Woord niet de critiekloze aanvaarding der traditie beduiden; evenmin de aanvaarding van exegetischen arbeid uitsluiten. De Gereformeerden zullen niet gauw zeggen, wat Brouwer van sommige zijner lezers schijnt te verwachten, dat men vroeger veel dieper over deze dingen gedacht heeft en dat een van de traditie afwijkende opvatting daarom reeds te veroordeelen is. (bl. 3).

• • •

Het bezwaar dat we tegen dit boek hebben en hier ontwikkelen, is dus niet, dat het zich nauwkeurig poogt te vergewissen van de houdbaarheid der kerkorde tegenover de Schrift, maar dat het de Schrift bij het kerkordedebat wil uitschakelen.

Men kan Dr Brouwer heel wat toegeven en over andere punten, die hij aansnijdt, een discussie met hem begeeren, en ook sommige exegetische resultaten van hem pertinent afwijzen, maar dan is men met dit boek niet klaar. Want het wil den Bijbel elimineeren, dat is over den drempel zetten van de zaal, waar de meningsverschillen over de reorganisatie der kerk ter tafel zijn.

Het is zeer goed mogelijk, dat men dan in die

zaal met Dr Brouwer de dingen behandelende, in de praktijk tot gelijksoortige resultaten komt. Hij wil in de praktijk de presbyteriaal-synodale orde behouden. Ook zijn boek, hoewel het zegt, dat het Nieuwe Testament wijst in de richting van een episcopale kerkorde, is allermindst bedoeld als een pleidooi voor een bisschoppelijke kerkrichting. Hij is van meening, dat de historie van zijn kerk en onze volksaard geen bisschop kunnen verdragen. (Bl. 90. Dat van dien volksaard klinkt een heel klein beetje nationaal-socialistisch!)

Doch men krijgt dan een kerkorganisatie uit utiliteitsoverwegingen. Uiteraard is dan het oordeel over het apparaat van 1816 en volgende jaartallen, over de dusgenaamde „bestuurlijke inrichting“ der Ned. Herv. Kerk, zeer zacht. En voor een grondige reorganisatie kan men dan ook niet grootelijks danken gaan. Want ze is zoo puur menschenwerk en vrucht van menselijke wijsheid en menselijke bereidheid tot het compromis, dat men er niet te veel goeds van zeggen moet.

Maar zal men niet, het Woord eliminerend uit het reorganisatie-debat over de orde der kerk, het apostolisch karakter der kerk ondergraven, en allerlei menselijke machtsgepruts brengen in het Huis Gods, dat door Paulus aan dat menschelek machtsspel uitdrukkelijk onttrokken is in de titulatuur: Kerk van Jezus Christus?

W.

R. S.

Het Boek der Psalmen.

VI.

Ook moet protest aangetekend worden, tegen wat er al zooveel maal, en nu ook weder door Ds H., zonder blikken of blozen gezegd wordt over onzen Protestantischen Kerkzang, als zou „het zingen in de Protestantische Kerken van ons Vaderland niets meer met „zang“ te maken“ hebben.

Het mag natuurlijk zijn, en dat is zoo, dat er 's Zondags in sommige kerken een dergelijk feit te constateeren valt, maar speciaal in de kringen tot wie Ds H. spreekt, is zulk een diskwalificatie ongepast en misplaatst.

Om te willen beweren, dat in onze Gereformeerde en nog Gereformeerd gebleven Hervormde kerkkringen, het gebrek domineert van het trage en langzame zingen — het is allemaal bezijden de waarheid en werkelijkheid.

Daar, waar niet door dan- en half-kunde, door ijdele orgelbegeleiding die haar kracht zoekt in „naar de woorden —“, „punten en komma's —“, „hard en zacht —“ spelen, het gemeentegedrag sloom en futloos voortsjokt, maar aangevuurd, aangedreven wordt door gloed in klank en harmonie, daar is het gezamenlijk opgezongen psalm- of gezangvers nog wel om aan te hooren, nog wel zóó om er in bewondering en eerbied voor stil te staan.

Men leze wat we in „De Reformatie“ van 11 Sept. 1936 citeerden uit de pen van luisteraars buiten en in de kerk, op den kansel en van achter het orgel, de indrukken die zij opgeteekend hadden van onzen massalen, stoeren, sterken gemeentezang.

Wij zelf persoonlijk geven nog graag den indruk weer dien wij ontvingen, toen wij op een Nieuwjaarsmorgen Amsterdam's Oude Hervormde kerk passeerden, juist op het oogenblik dat gemeente en orgel inzetten Ps. 138:1 „k'Zal met mijn gansche hart Uw eer“. Niet licht zullen wij vergeten het aangrijpend ontzaglijke in deze combinatie. Het ging niet „snel“, niet op heele en halve noten; maar desniettemin was het een Hymne, zóó breed, zóó diep, zóó absoluut immaterieel, dat wij iets gevoelden van wat Calvijn destijds uitsprak, „we moeten zangen hebben die met de majesteit der kerk overeenkomen, die waard zijn door God en zijn Engelen gehoord en er voor opgezongen te worden“.

En zóó is het alle Zondagen in kerken, waar wij eens een schrijver over lezen in de „Nieuwe Rot. Courant“ die het had over het zingen in confessioneele en vrijzinnige kringen, over „het kenmerkend verschil tusschen modern en orthodox zingen“:

„Allereerst de massaliteit in de rechtzinnige bijeenkomsten“, schreef hij. „Het opeengepropte gehoor, in een stampvolle kerk opent zijn mond als een orgel „met duizenderlei pijpen, die de hand van den orgaanist alle te samen in werking stelt. Het is een forsch en krachtig geluid, dat door de gewelven bruist en „de massale kracht, die zich in den gemeenschapszang ontwikkelt, doet de somwijlen wel eens hinderlijke onzuiverheid vergeten. De gemeentezang in een „Gereformeerde Kerk heeft oermenselijke beteekenis en zijn godsdienstige waarde is, dat de enkeling „zich volkomen in de gemeenschap verliest.“ „Hoe dringt zich hier het verschil op met den „vrijzinnigen kerkzanger. Het schuchtere trillertje „van den eenzame, dat opstijgt uit de zwijgende schare, „die klaarblijkelijk met haar houding verlegen, naar „het vergeefs manende orgel luistert.“

Waarmee wij, met dit citaat, maar willen zeggen, dat het niet aangaat te generaliseeren dat het zingen in onze kerken niets meer met „zang“ te maken heeft.

Het is maar de vraag: in welke kerk heeft men het afgeluisterd, onder welke prediking werd het aangeheven, door welken „cloecke meester“, of „amateur“ werd het als in den mond gelegd.

* * *

Nog minder waar is van Ds H., aan het zingen der Psalmen in de kerk de schuld te geven dat onze tegenwoordige jeugd zoo weinig de psalmen kent, vanwege haar weerzin tegen „het onnatuurlijke van het langzame en trage zingen“.

Het is hier de tijd niet, om verder uit te weiden over de klacht die gehoord wordt en door Prof. Schilder kortleden geuit, dat het zoo opvalt hoe weinig psalmen tegenwoordig het opgroeiend geslacht zonder boekje voor zich, mee kan zingen.

Voor deze grief zijn wel andere oorzaken aan te wijzen.

Om echter daarvoor (mede) de psalmen, om hun vlakke uitvoering, aansprakelijk te stellen, is al te bond gezegd.

Men moet uit de praktijk maar eens nagaan, hoe de jeugd gereageerd heeft op al die plaatsen, waarin men, met jeugddiensten, gelijktijdig het lange en korte noten-zingen heeft trachten in te voeren en te bestendigen.

En dan komt men met groote duidelijkheid tot de conclusie dat diezelfde jeugd niet het „langzame en trage zingen“ aanvoelt als onecht, zooals Ds H. meent, maar juist daarentegen: het kunstmatig opgelegde, versnelde, heele- en halve notengebod, dat op programma's door middel van toelichtingen en aanmaningen om op het orgel te letten, wordt uitgevaardigd.

Eén enkel slot-resumé van Amsterdamsche en andere grote stads-jeugddiensten, waar het zoo toeging, uit „Het Orgel“ overgenomen van Mei 1930, zij hier aan toegevoegd. Wat Amsterdam aangaat, luidde de staat na honderd jeugddiensten volgens de critiek:

„En wat meer het muzikale deel der liturgie betreft: „Hoe flink en vrij klonk het rhythmisch gezang in de eerste diensten“, thans: „Het gezang is aller treuriger. Dezelfde galm, hetzelfde zeurige, teuterige tempo, dreigt weer te komen. De een zingt rhythmisch, de ander kent alleen maar heele noten...“

En het verzet tegen deze beoordeeling was:

„En wat het zingen betreft: „Daaraan staan de jongeren zelf geheel schuldig. Vijf jaar lang staat er o.a. geregeld voor hun neus, wat de beteekenis der open- en der dichtgedrukte noten is, en hoevelen — nemen er nog geen nota van?“

En in het volgende „Orgel“ van Juni 1930 volgde nog een lijstje van jeugddiensten waarop stond:

„Rotterdam begon anno 1927, bij het instellen van jeugddiensten, ook de Psalmen rhythmisch te zingen, de Gezangen bleven er van gespeend; thans zijn de eerste van de dwalingen huns wegs teruggekeerd en wordt alleen het tempo wat vlugger genomen.“

„Utrecht zag zijn pogingen tot rhythmisch zingen te geraken, jammerlijk mislukken; men zingt nu bij de jeugddiensten in een vlot tempo, rustige kwarten.“

„Groningen houdt zich aan het gangbare Psalm- en Gezangboek, doch men zingt wat vlugger.“

Tot ten slotte „Het Orgel“ van April 1935 over de Amsterdamsche Jeugddiensten onder „Tien jaar jeugddienst“ moest schrijven:

„... Men is, gelukkig zeggen wij, weer tot het oude (d.w.z. tot het zingen van gelijke noten) weergekeerd.“

„Geen oogenblik hebben wij, schreef verder „Het Orgel“, de overtuiging in ons voelen wankelen; dat de jeugd niet behoeft te vragen om een herziening van het zingen in den openbaren Eere-dienst!“

Van den kant der jeugd is er, het zij nog eens gezegd, geen sprake, dat zij „door een steeds sterker wordende vraag naar waarheid en zuiverheid“ in het psalmzingen, naar herstel van rhythmiek en voordracht zou gedreven worden, allermindst dat haar de tegenwoordige opvatting van tempo en uitvoering, afkeer zou inboezemen van het leeren en van buiten kennen der teksten.

En laat dan ook volstrekt niet Ds H. zich van zijn bewerkingsmanier voorstellen, dat, waar reeds zoovele pogingen in deze zaak op nihil uitliepen, dat juist de zijne wel kans van slagen zou hebben, van de zijde der jeugd.

We hebben al in den breede aangetoond, dat er nog te veel gebrek aan kleef om niet eerst aan een grondige herziening onderworpen te worden.

Allermindst lijkt ons dan ook thans reeds de tijd aangebroken voor Ds H., om te noodigen:

„Laat men juist in de Gereformeerde Kerken, in scholen, gezinnen, verenigingen, allerlei samenkomsten vlijtig deze Psalmen bestudeeren, en de prachtige melodien oefenen.“

Om het andere deel van Ds H.'s werk, zijn be-rijmingen, zou het ons bitter spijten als men er, wie ook, op inging, zich met deze sisyphus-arbeid in te laten, en om de des-illusie die er het gevolg van zou zijn, voor welken kring ook die er zich aan gaf, en niet het minst om de debacle, die Ds H. zelf er van zou ondervinden.

Maar ook met de beste revisie, met opvolging van alles wat wij in den loop onzer bezwaar-artikelen schreven, met het non plus ultra van historische waarheid in het weergeven van de oude psalmen, staat onomstootelijk voor ons vast, dat ze nooit of nimmer meer in dien vorm en stijl — wat trouwens ook van meet af nooit gebeurd is! — wat op de gemeente zullen hebben, post zullen vallen bij het volk, omdat de wijze van zingen, het maatbegrip waarin ze staan, niets te maken meer heeft met volkszang van onze dagen.

Rhythmiek van de 16e eeuw berust op Kunst! Rhythmiek van de 20e eeuw op Natuur!

Wie 'tverschil niet voelt, holt door en blijft doorhollen!

Wie 't wel opmerkt, stopt en ziet af van wat hij denkt dat REFORMATIE is, in werkelijkheid echter niets anders dan DEFORMATIE en nog eens: DEFORMATIE.

J. Z.

OPVOEDING EN ONDERWIS

De kweekeling met akte.

Ons volk heeft altijd veel aandacht gegeven aan zijn onderwijs. Dat heeft in het middelpunt gestaan van de politieke actie en is daardoor geworden een belang, waar ieder voor voelde, waar ieder voor op kwam, afgedacht nog van de omstandigheid, dat ieder meelevend ouder dagelijks het belang voelt van degelijk, principiëel onderwijs voor zijn kinderen. De offers voor het bijzonder onderwijs gebracht hebben deze belangstelling metterdaad bewezen. Daarom kan het aan de ouders ook niet ontgaan, dat ons onderwijs door de crisis-maatregelen is teruggelopen. De verhoogde leerlingen-schaal bracht in de groote scholen de enorme klassen, en in de kleine scholen kreeg de onderwijzer drie, vier klassen voor zijn rekening. Er is reeds meermalen de aandacht op gevestigd, dat hierdoor aan menige onderwijzerkracht te hooge eischen worden gesteld en dat ook het onderwijs, maar vooral de opvoeding van het individu in de groote klassen schade lijdt. De onderwijzer kan aan het enkele kind niet voldoende aandacht schenken.

Nu is voorloopig nog heel wat van deze schade opgevangen door de jongere leerkrachten, die in de opengemaakte plaatsen zijn ingevallen. Onze kweekelingen, die niet mochten worden benoemd, hebben vaak vrijwillig, om zich te oefenen en op deze wijze eenige ervaring te krijgen, den arbeid op zich genomen en daardoor wordt men aan vele scholen van den crisis-toestand niet veel gewaar.

Evenwel begint men hier en daar te spreken van misbruik. In het Jaarverslag, bij de besprekingen in de Tweede Kamer, is dat woord gebruikt. Hier en daar zou men dan aan zulke leerkrachten een volle dagtaak geven, de moeilijke conditie, waarin het onderwijs aan menige school geraakte, werd daardoor geheel ondervangen, maar het Bestuur zou dan in gebreke blijven van zijn waardeering blijkt te geven door een tegemoetkoming voor bewezen diensten uit te keeren. Ik weet, dat vele schoolbesturen in dezen doen wat ze kunnen; ze houden daardoor de lamp bij menig wachende brandende, die anders misschien moedeloos zou worden. Men weet ook, dat uit den kring van de onderwijzers in den vorm van steun aan de jongeren een tegemoetkoming wordt gegeven. (V.o.j.o. = voor onze jonge onderwijzers).

't Is daarom gewenscht, dat ieder in zijn kring eens nagaat, of daar wel alles gebeurt, wat mogelijk is, om de hoop levendig te houden in de harten van de jongere onderwijzerkrachten. Zij moeten straks onze taak overnemen en ze moeten dat kunnen doen met de blijdschap en met de overgeevenheid, die gemakkelijk opbloeien in een kring, waar men er van weet, wederzijds offers te brengen.

In verband hiermee wil ik nog wijzen op een zaak, die ook de aandacht heeft van onze groote onderwijsorganisaties. Straks, we hopen met 1 Juli, komt de sollicitatie vrij. Brede scharen staan voor de schoolpoort. Daarom dringen onze organisaties er op aan, in de benoemingen eenige volgorde in acht te nemen. Eerst de kweekelingen, die in 1932 of eerder slaagden, dan die van 1934, enz. Als onze besturen zoiets even in de advertenties melden, komt deze zaak eenvoudig terecht.

Menigeen uit hier twijfel. Men vraagt om voorschriften van de regeering. Anders worden jongeren, zonen en dochters van bestuursleden, van hoofden en onderwijzers bij voorkeur genomen, ook al zijn ze pas geslaagd. De ouderen worden dan eenvoudig gepasseerd, ook al hebben ze reeds diensten aan de school gepresteerd. En er worden reeds voorbeelden gegeven van zulk een ongemotiveerde bevoorrechtiging. Daarom zie men in elken schoolkring goed toe. Zulke dingen behooren onder ons niet mogelijk te zijn. We moeten eigen zaken kunnen regelen. En inzonderheid onze kweekelingen, die reeds zoo lang wachten, heb-

ben recht elken kring.

Bij de heeft de sprake gekregen nister is g noeming perken. D dan ook plichtingen tingen van scholen ro heengehol

We heb rende fina zicht zal g schaal, z beler kn dat ook he gesteld.

Intussch ring van niels aan e behoeften den ingeri lijken en n die aan d Gr.

Onder d „Geref. Kbl

In „De een „zwe naar aar het woor

Dit zij En me mag op z op te tre

Ds Vollen

De een bezorgd schap en door hen het verl maar da deel kon er eerst missie w het voort evenzoov stuurd o nacht m van van Deze n Al blij Wij zu van het is n a de hem toel een beu hebben l Vervolge

De an zich voot heeft in hun dwa De ver Prof. H daglicht Wij zou feit, dat universit dat hij (gen heeft aangaa als dat brochure Deze v Als wij weergaf, moed ha wijking : zoo de el

Dat ac En du Hepp ge hij getra daarin n raad zijn aller ger

Het zou krijgen op de Profes gesproken hij die san het gesprel Tenslotte

Maar i hopen to maar on Hoe Ds merking:

Maar tegelijk t